

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.cabinet.gov.mn

2024.10.18 № ХЭГ/2011
танай _____-ны № _____-т

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЕРӨНХИЙ
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Б.БААСАНДОРЖ ТАНАА

**Ерөнхий сайдын мэдээлэл
хүргүүлэх тухай**

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 112.2-т заасны дагуу Улсын Их Хурлын чуулганы 2024 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанд хийх "Шинэ сэргэлтийн бодлого"-д тусгагдсан Боомтын сэргэлтийн бодлогын хэрэгжилтийн талаарх Ерөнхий сайдын мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт 9. хуудастай.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Н.УЧРАЛ

“ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО”-Д ТУСГАГДСАН БООМТЫН СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААР УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААНД ХИЙХ МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол Улсын Засгийн газар эдийн засгийн хараат бус, бие даасан байдлыг бэхжүүлэх, цар тахлын дараах эдийн засгийн сөрөг нөлөөг бууруулж, төр, хувийн хэвшил, хөрөнгө оруулагчдын идэвхтэй түншлэлд тулгуурлан хөгжлийг хязгаарлаж буй зургаан багц асуудлыг цаг алдалгүй шийдвэрлэх зорилгоор эдийн засаг, дэд бүтэц болон төрийн бүтээмжийг сайжруулах дунд хугацааны зорилтот хөтөлбөр “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ыг дэвшүүлсэн. “Шинэ сэргэлтийн бодлого”-ын тэргүүлэх зорилтын нэг болох “Боомтын сэргэлтийн бодлого”-ыг хэрэгжүүлэх хүрээнд дараах ажлыг хийж гүйцэтгэж байна.

Нэг. Боомтуудын хатуу, зөөлөн дэд бүтцийг хөгжүүлэн ачаа болон зорчигч нэвтрүүлэх хүчин чадлыг дээшлүүлж, экспортыг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд:

1.1 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон БНХАУ-ын буцалтгүй тусламжийн санхүүжилтаар дараах боомтуудад өргөтгөл шинэчлэл, барилга угсралтын ажлыг хийж дуусган, ашиглалтад орууллаа.

- **Замын-Үүд боомт**

Шинээр бүтээн байгуулалт хийгдсэн зорчигч тээврийн цогцолборт импортын тээврийн хэрэгслийн 8 байсан гарцыг 20, экспортын 4 байсан гарцыг 24 гарцтай болгож, иж бүрэн инженерийн дэд бүтцийн шугам, нэгдсэн удирдлагын төвтэй холбогдсон орчин үеийн хяналтын систем бүхий тээврийн хэрэгслийг автоматаар бүртгэх ухаалаг гарцууд, өндөр хүчин чадлын авторентген бусад хилийн хяналтын тоног төхөөрөмжүүд суурилуулснаар зорчигч болон тээврийн хэрэгсэл түргэн шуурхай нэвтэрч, иргэд ая тухтай орчинд үйлчлүүлэх боломж бүрдсэн.

Шинэ ачаа тээврийн цогцолборт импортын тээврийн хэрэгслийн 3 байсан гарц 22, экспортын 2 байсан гарц 5 болж нэмэгдэн, 28 барилга байгууламж, иж бүрэн инженерийн дэд бүтцийн шугам, 11 км цахилгаан хангамжийн шугам, дэд өртөө, зам талбайн гэрэлтүүлэг, холбоо дохиолол камержуулалт, хашаа хамгаалалтын хэрэгсэл зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэн ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн.

- **Гашуунсухайт боомт**

Хуучин байсан боомтын барилга байгууламж, зам талбайг бүрэн шинэчилж, зорчигчийн шалган нэвтрүүлэх 4188м² цогцолбор барилгыг өргөтгөн шинэчилж, зорчигч ачаа тээврийн хэрэгсэл нэвтрүүлэх импортын 1 гарц байсныг 3, экспортын 1 гарц байсныг 3 гарцтай, нүүрс тээврийн хэрэгсэл нэвтрүүлэх экспортын 6 гарцтай байсныг 10 гарцтай болгож олон улсын жишигт нийцсэн ухаалаг гарц, авто пүү, хүнд даацын авто зам, рентген, ариутгал, эрэлч нохойн байр, лаборатор, холбоо дохиолол камержуулалт зэрэг ажлууд хийгдсэнээр боомтын нэвтрүүлэх хүчин чадал даруй 3 дахин нэмэгдэх боломж бүрдсэн.

Мөн Гашуунсухайт боомтын өргөтгөл шинэчлэлийн ажлын хүрээнд Өмнөговь аймгийн Хайрхан багт хил хяналтын байгууллагуудын албан хаагчдын орон сууц, дэд өртөөний барилга, гадна дулаан, цэвэр бохир ус цэвэрлэх байгууламж, уурын зуухны барилгын ажил 90 хувийн гүйцэтгэлтэй хийгдэж байна.

1.2 Дараах боомтуудад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон БНХАУ-ын буцалтгүй тусламжийн санхүүжилтаар бүтээн байгуулалтын ажил хийж гүйцэтгэж байна.

- **Цагаандэл-Уул боомт**

БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы Альшаа аймгийн 114 сая юаны буцалтгүй тусламжийн санхүүжилтээр хилийн Цагаандэл-Уул боомтын өргөтгөл шинэчлэлийн ажлын ерөнхий төлөвлөгөө, техник, эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны үнэлгээ, зураг төслийг боловсруулах ажил хийгдэж байгаа бөгөөд ажлын гүйцэтгэл 82% байна.

Цагаандэл-Уул боомтын барилга байгууламж, шугам сүлжээ, суурьшлын бүс, нүүрс, эрдэс баялаг, ачаа тээврийн 12 эгнээ бүхий хүнд даацын авто зам, аялал жуулчлал, зорчигч шалган нэвтрүүлэх хэсэгт 6 эгнээ авто зам зэрэг иж бүрэн бүтээн байгуулалтын ажлыг 2025 онд эхлүүлнэ.

1.3 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар дараах боомтуудын техник эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны үнэлгээ болон зураг төслийн ажлыг хийж байна.

- Хавирга, Ханх, Шивээхүрэн, Цагааннуур боомтын техник эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, нарийвчилсан зураг төслийн ажил иж бүрэн хийгдэж дууссан.
- Ульхан, Бургастай, Ханги боомтын техник эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны үнэлгээ, нарийвчилсан зураг төслийн ажил дуусаж, экспертизээр хянагдаж дүгнэлт гарсан. Ажлын явц 99% байна.
- Ханги, Сүмбэр, Баянхошуу, Булган боомтын техник эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулсан.
- Ханги боомтын барилга, байгууламжуудын зураг төсөв болон байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ баталгаажиг дууссан.
- Булган боомтын байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг боловсруулан, холбогдох байгууллагуудаар хэлэлцүүлж байна. Боомтын барилга байгууламжийн болон шугам сүлжээний зураг, төсөв экспертизээр хянагдсан. Ажлын явц 96% байна.
- Сүмбэр, Баянхошуу боомтын техник эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны үнэлгээ, нарийвчилсан зураг төслийн ажил дууссан. Ажлын явц 96% байна.

1.4 Азийн хөгжлийн банкны хөнгөлөлттэй зээл тусламжийн санхүүжилтаар дараах боомтуудын өргөтгөл шинэчлэл, барилга угсралтын ажил хийгдэж байна.

- **Боршоо боомт**

Боршоо боомтын иж бүрэн өргөтгөл шинэчлэлийн ажил, авто зам, гадна инженерийн шугам сүлжээний угсралтын ажил дуусаж, байнгын ашиглалтад хүлээн авсан.

Боомтын шинэчлэлээр нийт талбай 3.5 дахин, өдөрт нэвтрэх зорчигчийн тоо 4.8 дахин, ачааны автомашины тоо 3 дахин, суудлын тээврийн хэрэгслийн тоо 6.7 дахин нэмэгдэж зорчигч, тээврийн хэрэгсэл хилийн боомтоор түргэн шуурхай нэвтрэн, иргэд ая тухтай үйлчлүүлэх боломж бүрдсэн. Түүнчлэн хууль бус, чанарын шаардлага хангахгүй бараа, бүтээгдэхүүн хилээр нэвтрэхээс урьдчилан сэргийлж иргэдийн эрх ашгийг хамгаалахад чухал ач холбогдолтой юм.

- **Алтанбулаг боомт**

Алтанбулаг Боомтод Зорчигч тээврийн 19, ачаа тээврийн 18, дэд бүтцийн 5 барилга, иж бүрэн инженерийн шугам сүлжээ, 6000 м² ногоон байгууламж, тусгаарлах зурвас бүхий 4 эгнээ 1.7 км урттай авто зам, 7000 м² авто зогсоол, 30000 м² боомтын доторх зам талбай, зорчигч, тээврийн хэрэгслийг түргэн шуурхай нэвтрүүлэх, орчин үеийн технологи бүхий гарцуудыг шинээр ашиглалтад оруулсан.

Энэхүү бүтээн байгуулалтын үр дүнд Алтанбулаг боомтоор өдөрт нэвтрэх зорчигчийн тоо 3 дахин, ачааны тээврийн хэрэгслийн тоо 4 дахин, суудлын тээврийн хэрэгслийн тоо 4 дахин нэмэгдэнэ.

- **Сүхбаатар боомтын нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолбор**

Цогцолборын иж бүрэн өргөтгөл шинэчлэлийн ажлыг дуусгаж, 2022 оны 12 сарын 21-ний өдөр улсын комисст хүлээлгэн өгсөн. Сүхбаатар хилийн боомтын Нэг цэгийн үйлчилгээний цогцолборын барилгыг ашиглалтад оруулснаар хил дээр хяналт хэрэгжүүлдэг төрийн байгууллагуудын үйлчилгээг хүртээмжтэй, ил тод, үр ашигтай хүргэх механизмыг бий болгосон. Түүнчлэн зорчигчид болон гадаад худалдаа эрхлэгчдийн төмөр замын боомт дээр зарцуулж буй цаг хугацаа, зардлыг 30-иас доошгүй хувиар бууруулж, улмаар боомтоор түргэн шуурхай нэвтрэх боломжийг бүрдүүлж эхэлсэн.

- **Бичигт боомт**

Бичигт боомтод зорчигч тээврийн 24 барилга байгууламж, дэд бүтэц, ногоон байгууламж бүхий өргөтгөл шинэчлэл, барилга угсралтын ажил явагдаж байна. Тус боомтод гаалийн шуурхай удирдлагын төвтэй холбогдсон орчин үеийн теле хяналтын систем бүхий тээврийн хэрэгслийг автоматаар бүртгэх ухаалаг гарцууд болон өндөр хүчин чадлын рентген, тоног төхөөрөмжүүд суурилагдахаар төлөвлөсөн.

Боомтын шинэчлэлээр нийт талбай 3 дахин, өдөрт нэвтрэх зорчигчийн тоо 4 дахин, ачааны автомашины тоо 3 дахин, суудлын тээврийн хэрэгслийн тоо 4 дахин нэмэгдэж зорчигч, тээврийн хэрэгсэл хилийн боомтоор түргэн шуурхай нэвтрэн, иргэд ая тухтай үйлчлүүлэх боломж бүрдэнэ.

- **Хавирга, Булган, Цагааннуур боомтууд**

Азийн хөгжлийн банкны 106.3 сая ам.долларын санхүүжилтээр 2024-2030 онд хэрэгжүүлэх "Хилийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх тогтвортой худалдааны төсөл"-ийн хүрээнд хилийн Хавирга, Булган, Цагааннуур боомтын өргөтгөл шинэчлэлтийн ажил хийгдэх бэлтгэл ажил хангагдаад байна.

- **Гадаад худалдааны цахим нэг цонхны систем**

Монгол Улсын худалдааны тэнцэл таатай чиглэлд шилжиж байгаатай холбогдуулан Төв Азийн бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны (CAREC) коридорын дагуух хил дамнасан худалдааг хөнгөвчлөх, Монгол Улс дахь худалдааны зардлыг бууруулахад дэлхийн худалдааны байгууллагын Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх хуваарийн 10.4-т "Нэг цонх"-ны эцсийн хугацааг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр гэж тодорхойлсон. Үүний дагуу Монгол Улс гадаад худалдааны нэгдсэн цахим цонхыг хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас 2023 онд шийдвэр гарган, "Гадаад худалдааны цахим нэг цонхны систем"-ийг хэрэгжүүлж байна.

1.5 Хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар дэд бүтэц, олон төрөлт тээврийн, ачиж буулгах, шилжүүлэн ачих терминалууд барих бүтээн байгуулалтын чиглэлд дараах ажлууд хийгдсэн.

- Гашуунсухайт боомтод 92 сая ам.долларын өртөг бүхий 10 сая.тн ачаа тээвэрлэх хүчин чадал бүхий автомат удирдлагатай чингэлэг тээврийн терминал ашиглалтад орсон.
- Гашуунсухайт боомт дахь чингэлэг тээврийн терминалыг нийт 30 га талбайд 40 тэрбум 350 сая төгрөгийн санхүүжилтээр байгуулсан бөгөөд 8,100 чингэлэг буюу 259,200 тонн нүүрсний багтаамжтай, жилд 8 сая тонн хүртэл нүүрс ачиж буулган экспортлох хүчин чадалтай болсон.
- Гашуунсухайт боомтын 34 га талбайд Тавантолгой-Гашуунсухайт чиглэлийн төмөр замын бүтээн байгуулалт болон төмөр замаас автотээврийн хэрэгсэлд шилжүүлэн ачих терминалын бүтээн байгуулалтын ажлыг нийт 1 тэрбум 282 сая ам.долларын санхүүжилтээр хийсэн.
- Шивээхүрэн боомтод жилд 23 сая.тн ачаа тээвэрлэх хүчин чадал бүхий ачаа шилжүүлэн ачих, буулгах чингэлэг тээврийн, автомат удирдлагатай 5G тээврийн терминалыг 100 гаруй тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар барьж ашиглалтад орсон.
- Шивээхүрэн боомтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлэхэд зориулж 929 сая төгрөгийн өртөг бүхий хилийн шалган нэвтрүүлэх 8 хаалга, 2.1 тэрбум төгрөгийн өртөг бүхий гаалийн хяналтын барилга ашиглалтад орсон.
- Ханги боомтод 60 орчим сая ам.долларын өртөг бүхий жилд 20 сая.тн ачаа тээвэрлэх хүчин чадалтай олон төрөлт чингэлэг тээврийн терминал ашиглалтад орсон.
- Хавирга боомтод 4.7 тэрбум төгрөгийн өртөг бүхий ачаа тээврийн терминал, 43.3 тэрбум төгрөг өртөг бүхий уурхайгаас хилийн боомт хүртэлх 96 км авто зам, 16 тэрбум төгрөгийн өртөг бүхий хүнд даацын төмөр бетон гүүрний ажлууд хийгдэж байна.

Цаашид хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэхэд анхааран ажиллаж, хувийн хэвшилтэй хамтран боомтын хөгжлийг дараагийн шатанд гаргах боомтын шинэлэг менежментийг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж байна.

Ингэснээр боомтын хөгжлийг эдэлбэр газартай, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байлгаж, боомт нь орчин үеийн дэвшилтэт технологи бүхий терминал, агуулах, авто зам, төмөр зам болон агаарын тээврийн цогцолбор болон хөгжиж, олон төрлийн үйлдвэр, үйлчилгээ тэдгээрийг дагасан хот суурин, аж үйлдвэрийн парк үүсэх, хөгжих нөхцөл боломж бүрдэнэ.

1.6 Боомтын ажиллах цагийн горим, зэрэглэлийг нэмэгдүүлэх, чиглэлээр дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэж байна.

Экспорт, импортын хэмжээг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд боомтын ажиллах цагийн хуваарийг уртасгах, зэрэглэл, горимыг дээшлүүлэх, боомтын үйл ажиллагааг сэргээх, нээх асуудлаар хоёр орны хилийн харилцааг зохицуулах Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрт өөрчлөлт оруулах чиглэлээр хамтарсан уулзалт, яриа хэлэлцээрүүд тогтмол хийгдэж байна.

Хилийн боомтуудын ажиллах цагийн хуваарийг уртасгах, боомтын зэрэглэл горимыг нэмэгдүүлэх талаар Монгол, Хятадын хилийн боомтын менежментийн хамтын ажиллагааны комисс, Монгол Улсын Хилийн боомтын захиргаа болон БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы Боомтын захиргаа хоорондын хамтын ажиллагааны механизмын хуралдаан, Монгол, Оросын Засгийн газар хоорондын комиссын "Бүс нутаг, хил орчмын хамтын ажиллагааны дэд комисс"-ын хуралдаанд санал оруулан тодорхой шийдвэрт хүрч ажиллаж байна.

Хилийн боомтуудын нэвтрүүлэх чадварыг нэмэгдүүлж, ажиллах цагийн хуваарийг уртасган ажилласны дүнд хилийн боомтын ажиллах хугацааг сард дунджаар 430 гаруй цаг буюу 18 ажлын өдрөөр уртасгасан. Ингэснээр Монгол Улс 2024 оны гуравдугаар улирлын байдлаар гадаад худалдааны бараа эргэлт 20.4 тэрбум америк доллар болж, энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 12.7 хувиар, ковид цар тахлын өмнөх жил буюу 2019 оны мөн үеэс 94.2 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хилийн боомтод үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллагуудын хэрэгцээ шаардлагыг үндэслэн авто замын боомтуудын цагийн горим, зэрэглэлийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр холбогдох байгууллагуудтай хэлэлцээр хийж, зарим боомтыг ажиллах цагийн хуваарийг уртасгасан цагаар болон амралтын өдрүүдэд туршилтын журмаар ажиллуулж байна. Үүнд:

- Баянхошуу-Өвдөг, Бичигт-Зүүнхатавч боомт Бямба, Ням гарагт 08.00-17.00 цагийн хооронд,
- Шивээхүрэн-Сэхээ боомт Даваа гарагаас Баасан гарагт 17.00-20.00 цаг, Бямба, Ням гарагт 08.00-20.00 цагийн хооронд,
- Гашуунсухайт-Ганцмод боомт Даваагаас Баасан гарагт 17.00-20.00, Бямба, Ням гарагт 08.00-20.00 цагийн хооронд,
- Ханги-Мандал боомт Даваа гарагаас Баасан гарагт 17.00-20.00, Бямба, Ням гарагт 08.00-20.00 цагийн хооронд,
- Булган-Такашикэн боомт Бямба, Ням гарагт,

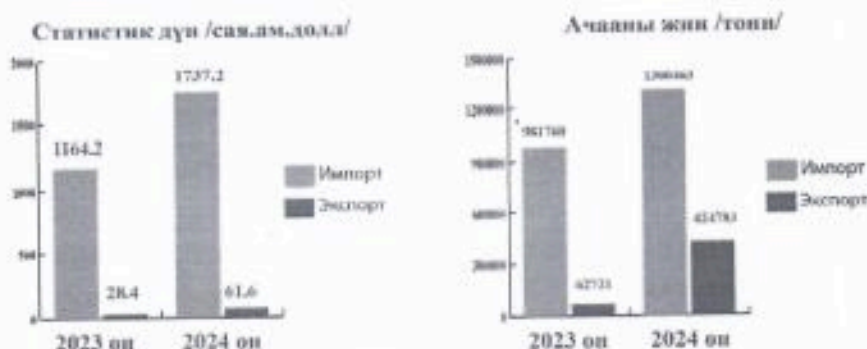
- Бургастай-Лаомяо боомт Бямба гарагт тус тус нэмэлт цагаар ажиллаж байна.

Мөн Сүмбэр-Рашаан боомтыг байнгын ажиллагаатай, Хавирга-Ар хашаат боомтыг олон улсын зэрэглэлтэй болгох асуудлыг БНХАУ-ын талтай тохиролцоод байна.

Замын-Үүд-Эрзэн авто замын боомтын ачаа тээврийн хэсгийг 2024 оны 04 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн 2024 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийг хүртэл 24 цагаар ажиллуулсан. Энэ ажлын хүрээнд дараах үр дүнгүүд гарсан байна.

- Тус ачаа тээврийн цогцолбороор улсын хил нэвтэрсэн тээврийн хэрэгслийн тоо өнгөрсөн оны мөн үеэс 30.6 хувиар өссөн.
- Улсын хилээр нэвтэрсэн бараа эргэлтийн хэмжээг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад импортын бүрдүүлэлт 25,188 буюу 70.6%, барааны статистик дүн 573 сая ам.доллар буюу 49.2%, ачааны жин 318.7 мянган тонн буюу 32.4%, татварын дүн 296.1 тэрбум төгрөг буюу 58.9 хувиар тус тус өссөн.
- Экспортын бүрдүүлэлт 5062 буюу 3 дахин, барааны статистик дүн 33.2 сая ам.доллар буюу 116.9%, ачааны жин 362 мянган тонн буюу 5 дахин тус тус өссөн.
- Замын-Үүд суманд ачааны автомашины дараалал үүсэж, жолооч, ард иргэдийг бухимдуулах болон эмх замбараагүй байдал үүсэх асуудал арилсан бөгөөд Замын-Үүд суманд том оврын ачааны автомашины очер дарааллаас үүдэлтэй орчны болон хөрсний бохирдол буурсан зэрэг үр дүн гарсан.
- Замын-Үүд боомтын ачаа тээврийн цогцолбороор 2023 оны 4-8 дугаар сард гарах урсгалд 45178, орох урсгалд 48669, нийт 93843 автомашин улсын хил нэвтэрч байсан бол 2024 оны 4-8 дугаар сард гарах урсгалд 65455, орох урсгалд 69825, нийт 135280 автомашин улсын хил нэвтэрсэн байна.
- Замын-Үүд боомтын ачаа тээврийн цогцолбороор хийгдсэн бараа эргэлтийн хэмжээ дараах байдлаар байна:

Бараа эргэлт (04.01-09.10-ны байдлаар):

Замын-Үүд-Эрээн автозамын боомтод хийгдсэн туршилтын үр дүнд үндэслэн ачаа тээврийн хэсгийг 24 цагийн горимыг үргэлжлүүлэх талаар холбогдох талтай яриа хэлэлцээр хийгдэж байна.

ОХУ-ын Бүгд Найрамдах Алтай Улстай Алтанбулаг, Цагааннуур боомтын ажиллах цагийн горимд өөрчлөлт оруулан 24 цагийн горимд шилжүүлэх талаар, БНХАУ-ын ӨМӨЗО-ы Боомтын захиргаатай хил дамнасан автомат удирдлагатай тээвэр /AGV/-ийн ажиллах цагийн хуваарийг 24 цаг болгох талаар хэлэлцэж, тодорхой үр дүнд хүрээд байна.

Хоёр. Хилийн боомтуудыг төмөр зам болон хатуу хучилттай авто замаар үе шаттайгаар бүрэн холбон, тээвэр, логистикийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэн ачаа тээврийн урсгалыг сайжруулж, цаашид транзит улс болох суурь нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлын хүрээнд:

Хилийн боомтуудыг нийт 2650 км хатуу хучилттай авто зам, 4600 км төмөр зам барих, шинээр 11 боомтыг авто замаар, 4 боомтыг төмөр замаар холбох ажлыг хийж, гүйцэтгэж байна. Тухайлбал:

- Цагааннуур-Улаанбайшинт чиглэлийн 25.8 км хатуу хучилттай авто замыг байнгын ашиглалтад оруулсан.
- Ульхан боомтын чиглэлд Норовлин-Баян-Уул чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын барилгын ажлын явц 70 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.
- Баян-Уул-Ульхан боомт хүртэлх 118.3 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажлын явц 50 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.
- Хэрлэн сумаас Хавиргын боомт чиглэлийн 124.5 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажлын явц 30 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.
- Тавантолгой-Манлай-Ханги чиглэлийн 477.1 км тусгай зориулалтын авто замын барилгын ажлын явц 97 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.
- Баруун-Урт-Бичигт чиглэлийн 277.3 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажлын явц 23 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.
- Сүхбаатар-Замын-Үүд боомт чиглэлийн төмөр замын төв коридорыг хос замтай болгох, шинэчлэх төслийн хүрээнд төмөр замын шугамыг шинэчлэн хөгжүүлэх ажлын ТЭЗҮ-ийг хийсэн.
- Эрээнцав-Баянтүмэн чиглэлийн төмөр замыг шинэчлэх төслийн хүрээнд тус чиглэлийн төмөр замыг шинэчлэх нарийвчилсан зураг төслийг хийсэн.
- Сайншанд-Баруун-Урт-Хөөт чиглэлийн төмөр замын ТЭЗҮС-г Сангийн яам, Зам тээврийн яам болон БНСУ-ын Газар, дэд бүтэц, тээврийн яам хооронд байгуулсан санамж бичгийн хүрээнд Солонгосын KOICA, KORAIL зэрэг байгууллагууд хамтран боловсруулсан.
- Зүүнбаян-Ханги чиглэлийн 229 км төмөр замыг байнгын ашиглалтад хүлээн авсан бөгөөд төслийн барилга угсралтын замын доод бүтэц 100 хувь, замын дээд бүтэц 85 хувь, Ханги, Номгон өртөөний барилга байгууламжийн ажил 100 хувь, дохиолол холбооны ажил 60 хувьтай явагдаж байна.

Ази-Европыг холбосон бүс нутгийн логистикийн төв байгуулах, дамжин өнгөрөх ачаа тээврийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр БНСУ-ын Сангийн яам, Худалдаа,

хөрөнгө оруулалтын агентлаг (KOTRA)-тай хамтран Алтанбулаг тээвэр, логистикийн төвийг байгуулах урьдчилсан техник эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулах техникийн туслалцааны төслийг хэрэгжүүлсэн.

Гурав. Монгол Улсын агаарын зайн зохион байгуулалт, агаарын замын ашиглалтыг сайжруулан дамжин өнгөрөх агаарын хөлгийн тоог нэмэгдүүлж, агаарын тээврийн либералчлалыг үе шаттайгаар үргэлжлүүлэх замаар ачаа тээврийн зангилаа төвийг бий болгож, аялал жуулчлалын салбарыг дэмжих ажлын хүрээнд:

Боомтын сэргэлтийн Үндэсний хорооны 2023 оны "Агаарын замын хилийн боомтын асуудлаар авах арга хэмжээний тухай" А/04 дүгээр тогтоолоор Увс аймгийн "Дэглий цагаан" нисэх буудалд шинэ боомт байгуулах асуудлыг Монгол Улсын Их Хурлаар шийдвэрлүүлэхээр Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр тогтсон. Энэхүү шийдвэрийн дагуу "Хилийн боомт байгуулах тухай" Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл, танилцуулгыг боловсруулан УИХ-д өргөн мэдүүлэхээр ажиллаж байна.

Хэнтий аймгийн "Өндөрхаан" нисэх буудлыг 3С ангиллын болгох төслийн барилгын ажил 90 хувийн гүйцэтгэлтэй үргэлжилж байна.

Мөн Агаарын замын байнгын ажиллагаатай олон улсын боомтын тоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр Ховд аймгийн "Ховд" нисэх буудлыг 4С ангиллын болгох төсөл, Хөвсгөл аймгийн "Мөрөн" нисэх буудлын хөөрч буух зурвасыг өргөтгөн хүчитгэж олон улсын 4С ангиллын болгох төсөл, Дорнод аймгийн "Чойбалсан" нисэх буудлыг 4С ангиллын болгох төсөл, Өмнөговь аймгийн "Гурвансайхан" нисэх буудлын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж 4D ангиллын болгох төсөл, Увс аймгийн "Дэглийцагаан" нисэх буудлын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж 4С ангиллын болгох төслийг хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна.

Дөрөв. Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд тулгуурлан эдийн засгийн чөлөөт бүс, хуурай боомтуудыг үе шаттайгаар байгуулах замаар худалдааны эргэлтийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд:

НҮБ-ын Ази, Номхон далайн бүс нутгийн Эдийн засаг-Нийгмийн комисс (ESCAP)-ийн 2023 оны 09 дүгээр сард зохион байгуулагдсан ээлжит хуралдаанаар Монгол Улсад байгуулах боломжтой хуурай боомтуудын асуудлыг хэлэлцүүлж, "Хуурай боомтын тухай Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр"-ийн хавсралтад Алтанбулаг, Сайншанд, Улаанбаатар, Замын-Үүд, Чойбалсан, Ховд хот (Ховд), Хөшигийн хөндий (Төв), Бичигт (Сүхбаатар) гэсэн нийт 8 байршилд хуурай боомт байгуулахаар батлуулсан.

Монгол Улсад олон улсын чанартай хуурай боомт байгуулах ажлын хүрээнд шаардлагатай ажлуудыг үе шаттайгаар хийж байна.

- "Хуурай боомтын тухай Засгийн газар хоорондын хэлэлцээр"-т тусгагдсан хуурай боомт байгуулах боломжтой "Баруун бүсийн коридор: Ховд", "Төвийн бүсийн коридор: Замын-Үүд, Улаанбаатар, Алтанбулаг, Хөшигийн хөндий, Сайншанд", "Зүүн бүсийн коридор: Бичигт, Чойбалсан" байршлуудад нөхцөл байдлын судалгааг хийсэн.

- Хуурай боомтын байршлуудад баруун, төвийн, зүүн бүсийн коридорын дагуу зах зээлийн болон байршлын хамтарсан судалгааг БНХАУ-ын холбогдох судалгааны байгууллагуудтай хамтарч хийсэн.
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 11 дүгээр тогтоолыг үндэслэн Замын-Үүд суман дахь "Бүс нутгийн логистикийн төв"-ийг түшиглэн хуурай боомт байгуулах техник-эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулах үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулсан. Тус төлөвлөгөөний хүрээнд "Замын-Үүд хуурай боомт" байгуулах техник эдийн засгийн үндэслэл боловсруулах ажлын суурь судалгаа боловсруулах гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж судалгааны ажлыг мэргэжлийн зөвлөх үйлчилгээний байгууллагаар гүйцэтгүүлж байна.

Хуурай боомтыг байгуулснаар өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний худалдааны өртгийг бууруулах буюу тээврийн зардал, тээвэрлэлтийн хугацааг бууруулах, Орос, Хятад хөрш орнуудын зах зээлийг цаашлаад Ази-Европыг холбосон дамжин өнгөрөх тээврийн орлогыг нэмэгдүүлэх, дотоод экспорт, импортын худалдааны эргэлтийг сайжруулахад томоохон түлхэц болно.

Боомтын хөгжлөөр тэргүүлэгч улс орнууд боомтыг ачаа тээврийн эргэлтийг зохицуулах зорилго бүхий томоохон эдэлбэр газар бүхий хот, суурин хэмээн тодорхойлж, үйлчилгээ авагч аж ахуйн нэгж, иргэдэд чирэгдэлгүй, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлж тэрхүү үйлчилгээний орлогоор санхүүждэг хэлбэрээр хөгжүүлж байна.

Монгол Улсын Засгийн газраас боомтын сэргэлтийн бодлогын хэрэгжилтийг Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн бодлоготой уялдуулах, боомтуудын бүс нутгийн эдийн засгийн интеграцид үзүүлэх нөлөө, орон нутгийн хөгжилд гүйцэтгэх үүргийг нэмэгдүүлэх, бусад орны боомтуудтай гадаад худалдаанд эзлэх байр сууриар өрсөлдөхүйц олон улсын жишигт хүргэн хөгжүүлэхэд анхаарч ажиллаж байна.

Боомтыг зөвхөн хил нэвтрүүлэх, шалгах, гаалийн татвар хураамж хураах цэг төдийгөөр ойлгож байсан уламжлалт хандлагыг өөрчилж, орон нутгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулдаг, эдийн засгийн идэвхитэй үйл ажиллагаатай, эдэлбэр газартай, ашгийн төлөө үйл ажиллагаа явуулдаг хэлбэрээр хөгжүүлэх шаардлагатай байна.

Иймд Монгол Улсын Засгийн газар боомтын сэргэлтийн асуудалд онцгойлон анхаарч, эрх зүйн орчныг сайжруулах зорилгоор Боомтын тухай хуулийг боловсруулан Монгол Улсын Их Хуралд өргөн барихаар ажиллаж байна.